Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausunto perustuslakivaliokunnalle HE 162/2026 vp

Noora Silmonen
Hallitussihteeri
9.11.2026

Yleistä esityksestä

- Lakisääteistä työeläketurvaa hoitavien eläkekassojen ja eläkesäätiöiden toiminta sekä niihin liittyvä palveluyritysten käyttö ulottuvat 1960-luvulle
- Eläkesäätiöt ja eläkekassat alkoivat hankkia palveluyrityksiltä tukea muun muassa eläkekäsittelyyn, ja markkinoilla on sittemmin toiminut useita palveluntarjoajia
- Käytäntö, jossa eläkesäätiö tai eläkekassa ulkoistaa tehtäviään palveluyritykselle, on vakiintunut vuosikymmeniä ennen vuoden 2000 perustuslakiuudistusta
- Tavoitteena selkeyttää nykyistä oikeustilaa sekä tukea hajautettua työeläkejärjestelmää
- Ehdotettua vastaavaa subdelegointi tilannetta ei ole aiemmin käsitelty. Kysymys ei ole täysin avoimeen kilpailuun perustuvasta alihankintajärjestelystä vaan lainsäädännöllä määritellystä ja ohjatusta toimintamallista.

Julkisen hallintotehtävän edelleen siirtämiseen liittyviä lähtökohtia

- Perustuslain 124 §:n nojalla julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla.
  - Jos tarpeen tehtävä tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia
- Eläkelaitos voisi hankkia palveluyritykseltä yhden tai useammat laissa mainitut ja eritellyt julkiset hallintotehtävät, jolloin tulee arvioitavaksi, täyttääkö subdelegointi subdelegoinnille asetetut edellytykset.

Subdelegoinnin kohteena olevat täydentävät tehtävät sekä vaatimukset palveluyritykselle

- Edelleen delegoitavaksi ehdotetut tehtävät rajattu
- Palveluyrityksen, jolle tehtävät delegoitaisiin tulisi täyttää laissa säädetyt edellytykset
- Eläkelaitoksella säilyisi kokonaisvastuu työeläkelakien mukaisista lakisääteisistä tehtävistään sekä velvollisuuksistaan

Tarkoituksenmukaisuus

- Tarkoitusmukaisuusvaatimuksen tapauskohtainen arviointi
- Tarkoituksenmukaisuutta tukevat palveluyritysten erityisosaaminen sekä se, että järjestelyllä voidaan turvata käsittelyn tehokkuus ja palvelun saatavuus asiakkaille.
- Tarkoituksenmukaisuutta puoltaa lisäksi työeläkejärjestelmän erityispiirteet ja toiminnan vakiintuneisuus.

Alihankinnan laajuus

- Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä hyväksytty myös laajemmat subdelegointijärjestelyt kun:
  - sääntely täsmällistä
  - toiminta asianmukaisesti valvottua
  - alkuperäisellä toimijalla säilyy kokonaisvastuu
- Esityksessä palveluyritykselle asetetaan tarkat vaatimukset, säädetään täsmällisesti luetteloimalla ne julkiset hallintotehtävät, joita voidaan alihankkia sekä toimintaa säädetään valvomaan Finanssivalvonta ja eläkelaitos kantaa kokonaisvastuun tehtävien hoidosta.

Tietosuoja

- Henkilötietojen käsittely tapahtuisi palveluyrityksessä tietosuoja-asetuksen mukaisen henkilötietojen käsittelysopimuksen nojalla.
- Henkilötietojen rekisterinpitäjän säilyisi eläkelaitos.
- Yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut velvoitteet turvaavat rekisteröidyn perusoikeudet.

Virkavastuu sekä hyvän hallinnon vaatimukset

- Julkisen hallintotehtävän siirtäminen ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa tai hyvän hallinnon vaatimuksia.
- Päätöksentekoa ei siirrettäisi eläkelaitoksen ulkopuolelle.
- Muutoksenhaku, päätösten korjaaminen ja muut oikeusturvakeinot säilyisivät eläkelaitoksen vastuulla.
- Esityksessä myös säädettäisiin hallinnon yleislakien soveltamisesta sekä virkavastuusta eläkelaitoksen ja palveluyrityksen toiminnassa.

Suhde julkisuuslakiin

- Julkisuuslakia sovelletaan työeläkelalla, kun toiminnassa käytetään julkista valtaa.
- Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa julkisuusperiaatteen toteutumista.
- Eläkelaitos vastaisi edelleen julkisuuslain mukaisista tiedonsaantioikeuksista.

Kiitos

Sosiaali- ja terveysministeriö